

ἜΘΙΜΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Ἦθη και ἔθιμα της Ελλάδας και του κόσμου

- ▶ Τα κάλαντα πήραν το όνομά τους από τις καλένδες του Ιανουαρίου. Οι καλένδες ήταν οι πρώτες ημέρες των ρωμαϊκών μηνών, όπου συγγενείς και φίλοι αντάλλασσαν επισκέψεις και δώρα, που ήταν μέλι, ξερά σύκα, χουρμάδες, χυλός και μικρά νομίσματα.
- ▶ Με το τριγωνάκι μου στο χέρι ρωτώ: "Να τα πούμε;".
- ▶ Σαν ακούσω "Να τα πείτε" από τον νοικοκύρη του σπιτιού να τραγουδάω ξεκινώ και σαν τελειώσω λέω δυνατά "Και του χρόνου! Χρόνια Πολλά!", συνοδεύοντάς το με ένα "Ευχαριστώ" για το κέρασμα ή το φιλοδώρημα που θα μου δώσουν!

Κ'ΑΛΑΝΤΑ

- ▶ Τα παιδιά τα τραγουδούν από πόρτα σε πόρτα 24 Δεκεμβρίου παραμονή Χριστουγέννων.
- ▶ <https://www.youtube.com/watch?v=6cGXOkgJjPI>

Κ'ΑΛΑΝΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

- ▶ Παραμονή Πρωτοχρονιάς 31 Ιανουαρίου τα παιδιά τραγουδούν τα κάλαντα Πρωτοχρονιάς
- ▶ <https://www.youtube.com/watch?v=lwlyTUNcTdu>

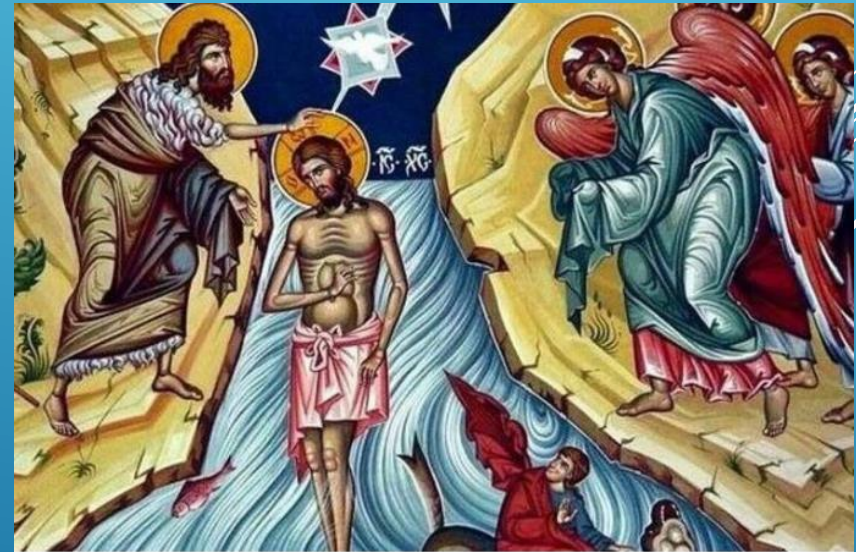
ΚΆΛΑΝΤΑ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΪΑΣ

- ▶ Κι 5 Ιανουαρίου τα παιδιά τραγουδούν τα κάλαντα των Θεοφανίων.
- ▶ <https://youtu.be/uZX5n7U4uK0>

ΚΆΛΑΝΤΑ ΘΕΟΦΑΝΕΙΩΝ

- ▶ Το χριστόψωμο είναι το ψωμί που φτιάχνουμε την παραμονή των Χριστουγέννων και λέγεται έτσι, γιατί φτιάχνεται για τον μικρό Χριστό, του οποίου τη γέννηση γιορτάζουμε τα Χριστούγεννα. Είναι το ψωμί του χριστουγεννιάτικου τραπεζιού, που θα φέρει ευλογία και ευτυχία στη ζωή του νοικοκύρη και της οικογένειάς του.

ΤΟ ΧΡΙΣΤΌΨΩΜΟ

- ▶ Σύμφωνα με την παράδοση, έπρεπε σε κάθε σπίτι να καίει η φωτιά από ξύλα (κυρίως ελιάς) στο τζάκι για όλη την περίοδο των Χριστουγέννων, όχι μόνο για να αποτρέπονται οι ανεπιθύμητοι καλικάντζαροι, που έφευγαν μακριά από την κάπνα, αλλά και για να ζεσταθεί ο μικρός Χριστός.

ΧΡΙΣΤΟΞΥΛΟ

- ▶ Επειδή η Ελλάδα είναι χώρα ναυτικών, τα παλαιότερα χρόνια αλλά ακόμα και σήμερα (κυρίως στα νησιά) στολίζουμε ένα καραβάκι. Του βάζουμε λαμπιόνια, το κάνουμε φωτεινό και γιορτινό. Θυμίζει ταξίδια σε θάλασσες και ωκεανούς.
- ▶ Τα παλιά χρόνια, λοιπόν, με τα αγαπημένα πρόσωπα της οικογένειας να λείπουν για καιρό στα «καράβια», τα παιδιά που έμεναν πίσω, έφτιαχναν τα δικά τους καραβάκια, χρησιμοποιώντας ό,τι είχαν μπροστά τους: ένα κομμάτι ξύλο, λίγο χαρτί, παλιά κουρέλια. Κρατώντας ένα τέτοιο καραβάκι, τις ημέρες των γιορτών έλεγαν τα κάλαντα πηγαίνοντας από σπίτι σε σπίτι. Ως δώρα έπαιρναν κεράσματα (γλυκά και χριστόψωμο).
- ▶ Τι συμβολίζει;
- Την ευχή να πάνε όλα γαλήνια στη ζωή μας, σαν τον ήρεμο κυματισμό της θάλασσας.
- Την ευχή να επιστρέψουν γεροί οι ναυτικοί από τα δύσκολα και μακρινά τους ταξίδια.

ΣΤΟΛΙΖΟΥΜΕ ΚΑΡ'ΑΒΙ

- ▶ *Τι συμβολίζει το χριστουγεννιάτικο δέντρο;*
- *Το δέντρο που στολίζουμε είναι το έλατο, επειδή τα φύλλα του δε μαραίνονται και δεν πέφτουν. Έτσι, συμβολίζει την αιώνια ζωή του Χριστού.*
- *Το χιόνι που του βάζουμε: συμβολίζει τον χειμώνα.*
- *Τα λαμπάκια: συμβολίζουν ότι ο Χριστός είναι το φως της ζωής.*
- *Το αστέρι στην κορυφή: συμβολίζει το αστέρι που οδήγησε τους τρεις μάγους στη φάτνη.*
- *Το αγγελάκι (στολίδι): συμβολίζει τον Άγγελο που ανακοίνωσε στη Μαρία και στον Ιωσήφ τη γέννηση του Χριστού.*

ΣΤΟΛΙΖΟΥΜΕ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟ Δ'ΕΝΤΡΟ

- ▶ *Το πρωί της Πρωτοχρονιάς, η οικογένεια συνήθιζε να πηγαίνει στην εκκλησία, για να παρακολουθήσει τη Λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου και να υποδεχτεί τον νέο χρόνο. Στην επιστροφή, ο νοικοκύρης του σπιτιού είχε στην τσέπη του ένα ρόδι!*
- ▶ *Είναι αυτός που κάνει το ποδαρικό και σπάει το ρόδι. Πρέπει να χτυπήσει το κουδούνι στην κλειστή εξώπορτα και να του ανοίξουν. Δεν πρέπει να ανοίξει ο ίδιος με το κλειδί του. Έτσι είναι ο πρώτος που μπαίνει στο σπίτι, για να κάνει το ποδαρικό με το ρόδι στο χέρι.*
- ▶ *Μπαίνοντας μέσα, με το δεξί πόδι, σπάει το ρόδι πίσω από την εξώπορτα για να πεταχτούν οι ρώγες του παντού και ταυτόχρονα λέει:*
- ▶ *«Με υγεία, ευτυχία και χαρά το νέο έτος κι όσες ρώγες έχει το ρόδι, τόσες λίρες να έχει η τσέπη μας όλη τη χρονιά!»*
- ▶ *Τα παιδιά μαζεμένα γύρω – γύρω κοιτάζουν οι ρώγες να είναι τραγανές και κατακόκκινες. Όσο γερές κι όμορφες είναι οι ρώγες, τόσο χαρούμενες κι ευλογημένες θα είναι οι μέρες που φέρνει μαζί του ο νέος χρόνος.*

ΤΟ ΣΠΆΣΙΜΟ ΤΟΥ ΡΟΔΙΟΥ

- *Ο κουραμπιές είναι γλύκισμα που ανήκει στην κατηγορία του μπισκότου και παρασκευάζεται από αλεύρι, βούτυρο, μερικές φορές αμύγδαλα και είναι πασπαλισμένο με άχνη ζάχαρη.*
- *Εκτός από τα Χριστούγεννα σε πολλές περιοχές της χώρας προσφέρεται στους προσκεκλημένους αμέσως μετά τη βάπτιση ενός παιδιού.*
- *Η λέξη «κουραμπιές» (Kurabiye στα Τούρκικα) σημαίνει Kuru = ξηρό, biye = μπισκότο.*
- *την πραγματικότητα τα μελομακάρονα δεν έχουν καμία σχέση με... τα μακαρόνια, αν και η ετυμολογική ρίζα των δύο λέξεων είναι κοινή.*
- *Και οι δύο λέξεις προέρχονται από τη μακαρία, που δεν είναι τίποτε άλλο από το φαγητό (παλιότερα ζυμαρικό) που προσφέρεται στις κηδείες για χάρη του μακαρίτη.*
- *Επίσης η λέξη μακαρία χρησιμοποιείται και για ένα είδος άρτου ή πίτας που πρόσφεραν για την ανάπαυση της ψυχής του νεκρού, γνωστό και ως ψυχόπιτα.*
- *Στο γλύκισμα αυτό αργότερα προστέθηκε και σιρόπι με βάση το μέλι και κάπως έτσι προέκυψε το γνωστό μελομακάρονο.*

ΚΟΥΡΑΜΠΙΕΔΕΣ, ΜΕΛΟΜΑΚΆΡΟΝΑ ΚΑΙ ΔΊΠΛΕΣ ΤΑ ΓΛΥΚΆ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΊΑΣ!

- Στη χώρα μας συνήθιζαν τη μέρα των Χριστουγέννων να μαγειρεύουν για το εορταστικό τραπέζι κοτόσουπα.
- Η χριστουγεννιάτικη γαλοπούλα είναι έθιμο που υιοθετήσαμε και στη χώρα μας από το Μεξικό.
- Σήμερα οι νοικοκυρές μαγειρεύουν ξεχωριστά τη γαλοπούλα για τη μέρα των Χριστουγέννων, βάζοντας γέμιση με ρύζι, κουκουνάρι, σταφίδες και κάστανα.
- Ο λόγος που η γαλοπούλα θεωρήθηκε ιδανική για τα οικογενειακά γεύματα ήταν κυρίως το μέγεθός της (επειδή οι μέχρι τότε επιλογές, όπως κότα, χήνα ή πάπια ήταν πολύ μικρότερες).

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΓΑΛΟΠΟΥΛΑ

- ▶ Ο Μέγας Βασίλειος ήταν δεσπότης της Καισαρείας και ζούσε αρμονικά με τους συνανθρώπους του, με αγάπη, κατανόηση και αλληλοβοήθεια. Κάποια μέρα όμως, ένας αχόρταγος στρατηγός - τύραννος της περιοχής, ζήτησε να του δοθούν όλοι οι θησαυροί της πόλης της Καισαρείας, αλλιώς θα πολιορκούσε την πόλη για να την κατακτήσει και να την λεηλατήσει. Ο Μέγας Βασίλειος ολόκληρη τη νύχτα προσευχόταν να σώσει ο θεός την πόλη. Ξημέρωσε η νέα μέρα και ο στρατηγός αποφασισμένος με το στρατό του περικύκλωσε αμέσως την Καισαρεία. Μπήκε με την ακολουθία του και ζήτησε να δει το Δεσπότη, ο οποίος βρισκόταν στο ναό και προσευχόταν. Με θράσος και θυμό ο αδίστακτος στρατηγός απαίτησε το χρυσάφι της πόλης καθώς και ότι άλλο πολύτιμο υπήρχε στην πόλη. Ο Μέγας Βασίλειος απάντησε ότι οι άνθρωποι της πόλης του δεν είχαν τίποτε άλλο πέρα από πείνα και φτώχεια, δεν είχαν να δώσουν τίποτε αξιόλογο στον άρπαγα στρατηγό. Ο στρατηγός με το που άκουσε αυτά τα λόγια θύμωσε ακόμα περισσότερο και άρχισε να απειλεί τον Μέγα Βασίλειο ότι θα τον εξορίσει πολύ μακριά από την πατρίδα του ή κι ακόμη μπορεί να τον σκοτώσει.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛ'ΟΠΙΤΑΣ

- ▶ Οι Χριστιανοί της Καισαρείας αγαπούσαν πολύ το Δεσπότη τους και θέλησαν να τον βοηθήσουν. Μάζεψαν λοιπόν από τα σπίτια τους ότι χρυσαφικά είχαν και του τα πρόσφεραν, ώστε δίνοντάς τα στο σκληρό στρατηγό να σωθούν. Στο μεταξύ ο ανυπόμονος στρατηγός κόντευε να σκάσει από το κακό του. Διέταξε αμέσως το στρατό του να επιτεθεί στο φτωχό λαό της πόλης.
- ▶ Ο Δεσπότης, ο Μέγας Βασίλειος, που ήθελε να προστατέψει την πόλη του προσευχήθηκε και μετά παρουσίασε στο στρατηγό ότι χρυσαφικά είχε μαζέψει μέσα σε ένα σεντούκι. Τη στιγμή όμως που ο στρατηγός πήγε να ανοίξει το σεντούκι και να αρπάξει τους θησαυρούς, με το που ακούμπησε τα χέρια του πάνω στα χρυσαφικά έγινε το θαύμα! Όλοι οι συγκεντρωμένοι είδαν μια λάμψη και αμέσως μετά έναν λαμπρό καβαλάρη να ορμάει με το στρατό του επάνω στον σκληρό στρατηγό και τους δικούς του. Σε ελάχιστο χρόνο ο κακός στρατηγός και οι δικοί του αφανίστηκαν. Ο λαμπρός καβαλάρης ήταν ο Άγιος Μερκούριος και στρατιώτες του οι άγγελοι.
- ▶ Έτσι σώθηκε η πόλη της Καισαρείας.
- ▶ Τότε ο Μέγας Βασίλειος βρέθηκε σε δύσκολη θέση! Θα έπρεπε να μοιράσει τα χρυσαφικά στους κατοίκους της πόλης και η μοιρασιά να είναι δίκαιη, δηλαδή να πάρει ο καθένας ό,τι ήταν δικό του. Αυτό ήταν πολύ δύσκολο. Προσευχήθηκε λοιπόν ο Μέγας Βασίλειος και ο θεός τον φώτισε τι να κάνει. Κάλεσε τους διακόνους και τους βοηθούς του και τους είπε να ζυμώσουν ψωμάκια, όπου μέσα στο καθένα ψωμάκι θα έβαζαν και λίγα χρυσαφικά. Όταν αυτά ετοιμάστηκαν, τα μοίρασε σαν ευλογία στους κατοίκους της πόλης της Καισαρείας. Στην αρχή όλοι παραξενεύτηκαν, μα η έκπληξή τους ήταν ακόμη μεγαλύτερη όταν κάθε οικονόμεια έκοβε το ψωμάκι αυτό κι έβρισκε μέσα τα χρυσαφικά. Ήταν λοιπόν ένα ξεχωριστό ψωμάκι, η βασιλόπιτα που έφερνε στους ανθρώπους μαζί. Από τότε φτιάχνουμε κι εμείς τη βασιλόπιτα με το φλουρί μέσα, την ημέρα του Αγίου Βασιλείου!

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛ'ΟΠΙΤΑΣ

Σύμφωνα με την παράδοση, όλα άρχισαν σε ένα σπίτι ενός πατέρα με τρεις κόρες που πρόσφατα είχαν χάσει τη μητέρα τους. Οι δουλειές του πατέρα δεν πήγαιναν καλά και η οικογένεια μετακόμισε σε ένα παλιό και μικρότερο σπίτι. Όταν όμως οι κόρες έφθασαν σε ηλικία γάμου ο πατέρας έπεσε σε απόγνωση καθώς δεν μπορούσε να τις προικίσει, ενώ πλησίαζαν και τα Χριστούγεννα. Ο Άγιος Βασίλης όμως που γνώριζε την κατάσταση αποφάσισε να βοηθήσει. Έτσι όταν η οικογένεια έπεσε να κοιμηθεί, ο Άγιος Βασίλης τοποθέτησε από ένα πουγκί με χρυσό στις κάλτσες των κοριτσιών που είχαν βάλει κοντά στο τζάκι με άλλα ρούχα για να στεγνώσουν. Το επόμενο πρωί οι κοπέλες βρήκαν με μεγάλη έκπληξη τα δώρα του Άι Βασίλη και η ζωή τους άλλαξε.

ΤΑ ΔΩΡΑ ΜΕΣΑ ΣΤΙΣ... ΚΑΛΤΣΕΣ

